

Patērētāju tiesību aizsardzības centra direktoram
Elizabetes ielā 41/43, Rīgā LV – 1010

15.12.2004

V-082

Par RIMI reklāmu

2004.gada 16.novembrī saņēmām Patērētāju tiesību aizsardzības centra Uzraudzības daļas vadītājas atbildi (Nr. V-068) uz mūsu vēstuli par SIA „RIMI Latvija” ir akcijas „Maksā par vienu, otru RIMI dāvina” reklāmu, kas ir pretrunā gan ar Latvijas Satversmi un starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem, kā arī pārkāpj Reklāmas likumu. Administratīvajā aktā norādīts, ka reklāmā nav konstatēti reklāmu reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumi.

Nevaram piekrist šim lēmumam sekojošu iemeslu dēļ:

1. LR Satversmes 91.pants nosaka, ka *visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.* Diskriminācijas aizliegumu reklāmās nosaka arī Reklāmas likuma 4.pants. Diskriminācijas jēdziens ir jāinterpretē Latvijai saistošo starptautisko cilvēktiesību dokumentu kontekstā. Uzskatām, ka ir juridiski nekorekti administratīvajā aktā izmantot diskriminācijas definīciju no svešvārdu vārdnīcas.

Saskaņā ar ANO Konvencijas Par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu, kas ir juridiski saistoša Latvijai, 1.pantu, jēdziens "diskriminācija attiecībā uz sievietēm" apzīmē *jebkādu atšķirību, izņēmumu vai ierobežojumu pēc dzimuma pazīmes, kas samazina vai likvidē cilvēka tiesību un pamatbrīvību atzīšanu, izmantošanu vai realizēšanu sievietēm politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras, pilsoņa tiesību vai jebkurā citā sfērā neatkarīgi no viņu ģimenes stāvokļa, pamatojoties uz vīriešu un sieviešu līdztiesību.*

Eiropas Savienības diskriminācijas novēršanas direktīvās ar diskrimināciju tiek saprasta tiešā, netiešā diskriminācija, kā arī personas aizskaršana un norādījums diskriminēt, tādēļ Patērētāju tiesību aizsardzības centra definīcija ir uzskatāmi šaura un neatbilst šī termina juridiskajai izpratnei.

2. Reklāmas likuma mērķis ir „aizsargāt personu, kā arī kopumā visas sabiedrības intereses reklāmas jomā”. Var piekrist, ka „reklāmas mērķis nav veikt sabiedrības audzināšanas un stereotipu novēršanas funkcijas”, tomēr reklāma nedrīkst šos stereotipus un diskrimināciju veicināt, kā tas viennozīmīgi notiek šajā gadījumā. Reklāma liek sievieti uztvert kā pērkamu un pārdodamu preci, klaji veicinot vardarbību pret sievieti, tieši norādot uz cilvēku tirdzniecību. Reklāma diskriminē arī vīrieti, attēlojot viņu sievietes pircēja lomā. Reklāma kultivē un iztur negatīvu un stereotipu izpratni par dzimumu lomu sabiedrībā, rādot vīrieša pārkāpumu pār sievieti. Reklāma ir neētiska no morāles viedokļa, popularizējot poligāmiju.

Uzskatām, ka nav pamatota Patērētāju tiesību aizsardzības centra atsauce uz samērīguma principu, jo sabiedrības ieguvums no šādas aizskarošas reklāmas nav saskatāms, pie tam reklāmas mērķis ir sasniedzams ar citiem, mazāk aizskarošiem līdzekļiem.

3. Par reklāmas aizskarošo un diskriminējošo raksturu ir publiski izteikušās gan kompetentas nevalstiskās organizācijas un apvienības, gan š.g. 2.novembrī savu atzinumu ir paudis Valsts Cilvēktiesību birojs. Minēto organizāciju viedokļi tika plaši atspoguļoti Latvijas masu medijos un tādējādi tika padarīti pieejami ļoti plašai personu auditorijai, tai skaitā pašiem medijiem un to vadībai. Taču, neskatoties uz lūgumu pārtraukt minētās reklāmas publicēšanu, Latvijas masu mediji turpināja to darīt arī vēlāk.

4. APK 166.13.pants paredz atbildību par likumā aizliegtas reklāmas sniegšanu vai izplatīšanu. Par šo pārkāpumu pieņemti saistošus lēmumus ir tiesīgs Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

Līdz ar to, uzskatām, ka SIA „RIMI Latvija” reklāmu ”Maksā par vienu, otru RIMI dāvina” Satversmes 91.pantam un Reklāmas likuma 3. panta 2. punktam un 4. pantam.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, lūdzam:

- 1) Atcelt Patērētāju tiesību aizsardzības centra Uzraudzības daļas vadītājas 15.11.2004.g. izdoto administratīvo aktu.
- 2) Picmērot SIA „RIMI Latvija” administratīvo atbildību par dzimumu aizskarošās reklāmas izplatīšanu.

Pielikumā: 1) izdruka no laikraksta „Diena” (25.10.2004) ar reklāmas tekstu un attēlu uz 1 lpp.

2) Valsts Cilvēktiesību biroja 2004.gada 1.novembra atzinums “Par diskriminējošo reklāmu” uz 1 lpp.

Iluta Lāce
Valdes priekšsēdētāja